

Lille Peter Edderkop

Natur, udeliv og science

Lille Peter Edderkop – ham kender I alle. Der er masser af dem overalt, for de lever både i skove, parker og haver, inde og ude. Edderkoppen går og løber hurtigt, derfor er de ikke altid så lette at fange som at finde. Men børn har altid været interesserede i at fange smådyr, og de er sjældent bange for edderkopper, som mange voksne er.

FORFATTER: Anne Richardt
TEGNER: Bryan d'Emil

Friluftsrådet

Grønne Spirer
www.groennespirer.dk

AKTIVITET 1 *På jagt – kom i gang*

Find et sted »hvor de bor«, f.eks. hvor der er højt græs og mange småbuske eller led i skovbunden. I behøver ikke at anskaffe en masse udstyr for at fange edderkopper. Tomme syltetøjsglas (bedst plastik) eller lignende og en spand er et brugbart startsæt. Køb I en stor linse-dåse med forstørrelsesglas i låget (gange 5),

kan I sammen studere de spændende edderkopper på nært hold.

Linsedåse

AKTIVITET 2 *Lav selv en insektsuger*

Nogle børn er bange for at komme for tæt på edderkopperne, og de kan have glæde af at bruge en insektsuger. Det er under alle omstændigheder sjovt at lære mekanismen i en insektsuger at kende. I kan lave en selv, det er spændende for børnene at være med til at konstruere den.

Materialer:

- Tomme plastik honningglas med låg.
- Akvarieslange nr. 12
- Pibehammer nr. 12 til at slå huller i låg med
- Gazebind og elastikker.

Sådan gør I:

Læg plastiklåget på et stykke træ, sæt pibehammeren på låget, og slå med en almindelig hammer derpå. Der skal slås to huller i låget. Akvarieslangen klippes i længder af 25 cm. På det ene stykke slanges ende vikles et stykke gazebind fast med en elastik. Slangerne monteres i låget, og låget trykkes fast.

Når I skal suge en edderkop op i insektsugeren bruger I slangen med gazebind omkring til munden, og den anden sættes tæt ned til edderkoppen. Prøv så at sug. Det er en god øvelse for børnehæbørn.

AKTIVITET 3 *Fælder*

I kan også fange edderkopper i fælder. Nogle edderkopper bevæger sig meget rundt i skovbunden. Det er jagt- og springedderkopper. Vælg nogle steder, hvor I forventer, at der er edderkopper: F. eks. i det høje græs eller bag skuret. Sandsynligheden for at der går andre dyr i fælden er naturligvis stor. Husk at markêr, hvor I har anbragt fælderne, så I kan finde dem igen.

HVAD ER EN EDDERKOP?

Edderkopper kendes på, at de har 4 par ben. Forkroppen har et tykt lag kitin, men bagkroppen er blød. Edderkopper hører til en gruppe dyr der hedder spindlere. Alle edderkopper har spindekirtler. Nogle fanger deres bytte i net, andre løber eller springer efter deres bytte. Der findes ca. 500 arter i Danmark

Faldfælder

En af de fælder der virker allerbedst, er en simpel faldfælde. Lad børnene grave syltetøjsglas ned i jorden, så kanten er helt plan med jordoverfladen. Edderkopper, der bevæger sig hen over jorden, vil falde i fælden og ikke være i stand til at kravle op af de glatte sider. Hvis I graver glassene ned om morgenen, skal de tjekkes, før I går hjem. Hvis I lader dem stå natten over (hvilket er mest effektivt), skal de tømme næste dag. Dyrene kan ikke redde sig selv op af disse fælder, så det er vigtigt at finde og tømme alle fælderne.

AKTIVITET 4 *Ud at se på net*

Edderkoppernes net er en fantastisk konstruktion, og man må fascineres af de smukke bygningsværker. Tag af sted en dugvåd efterårs-morgen hvor nettene skinner i solskinnet. Eller vælg et andet tidspunkt: Edderkoppespind kan I finde inde og ude det meste af året.

Tag børnene med på opdagelse efter net. I kan lede efter de flotte hjulspind mellem urter eller mellem grenene i buske, men I kan også finde spindelvæv de særeste steder. Hvordan kan det være, at man kan finde spindelvæv under barken på et trøsket træ? Eller i de mørke kroge i skure og udhuse? Der må kunne findes

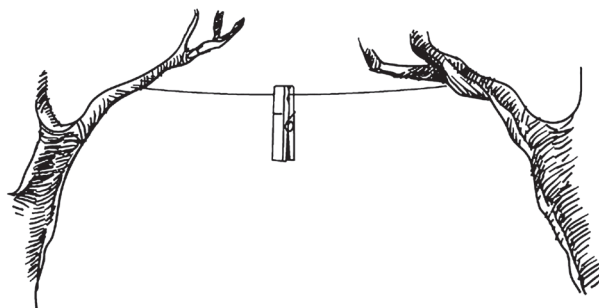
føde der, ellers ville edderkoppen ikke udlægge deres finmaskede net der.

Hvor er edderkoppen?

Korsedderkoppen sidder flot midt i sit net og venter på, at byttet skal flyve i fælden. Men andre net virker helt tomme. Hvor er edderkoppen? Den har måske skjult sig i et såkaldt retræteskjul lidt væk fra nettet. Den har hele tiden et ben på en signaltråd, så den kan mærke, om nettet bevæger sig. Prøv forsigtigt at lade et lille blad falde ind i nettet. Hvad sker der?

AKTIVITET 5 *Den stærke tråd*

Prøv at finde en lang vandret tråd, der er spundet mellem grene. Tag forsigtigt en tøjklamme og hæng den på tråden. Kan den bære 1 eller 2 klemmer? Trådene er stærkere end stål. Den sikringstråd, som edderkoppen altid trækker efter sig, er særlig stærk. Trådene er også meget elastiske, prøv at gynge klemmen lidt op og ned.

AKTIVITET 6 *Sikringstråden som yoyo*

Prøv at fange en edderkop. Læg den i din åbne hånd, eller barnets hånd. Lad edderkoppen kravle rundt og falde ned. Hvad sker der?

Når Edderkoppen hænger i sin tråd under hånden, så løft hånden op og ned.

Hvad sker der? Eksperimenter og studer sammen med børnene.

AKTIVITET 7 *Nettet med hjem.*

I kan få de flotte spind med hjem. Læg forsigtigt et stykke mørkt karton bag et flot spind og pift med lidt hårlak. I skal drysse kartonen med lidt

mel for at få spindende tydelige. I kan smykke institutionen med de kunstfærdige net, og I kan også tegne edderkopper og byttedyr på jeres net.

SPØRGE JØRGEN

- Hvorfor spinder edderkopper deres net?
- Hvordan fæstner edderkoppen mon den første tråd mellem to træer? (tager vinden til hjælp).
- Ser alle spind ens ud?
- Hvordan ved edderkoppen, hvordan den skal spinde sit net?
- Gå på opdagelse, stil spørgsmål og find svar sammen med børnene.

PÆDAGOGISKE LÆREPLANER – NATUR OG NATURFÆNOMENER

Naturen er en skatkiste af kundskab. I skov, på mark og ved strand har børnene mulighed for at hente førstehåndsindtryk om dyr, planter og materialer. De kan bygge, skabe og konstruere, og udforske materialer og teknikker.

Gennem vidende og medlevende voksne kan børnene få vigtige erfaringer, eksperimentere og hente masser af viden om naturfænomener og tekniske sammenhænge.

En naturfaglig dannelse skabes af oplevelser med, interesse for og viden om naturen i et miljø, hvor der er plads til at undres, stille spørgsmål og finde svar.

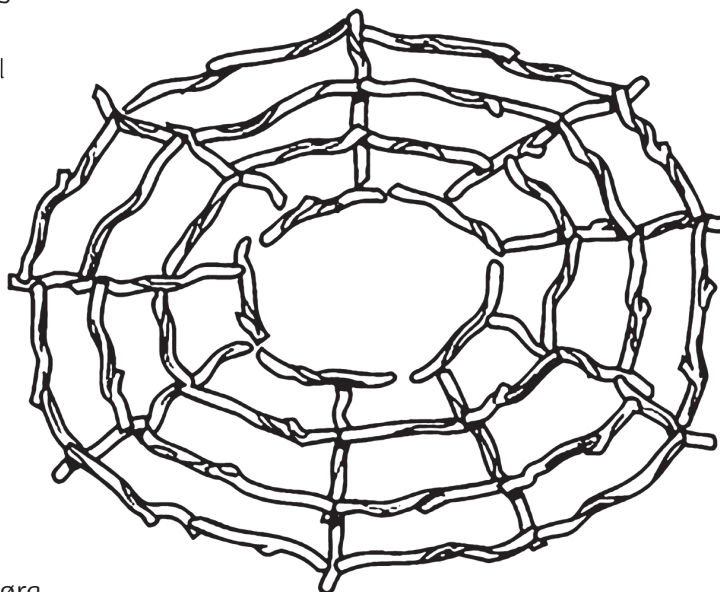
EDDERKOPPELEGE – IDENTIFIKATION OG BEVÆGELSE

Børn begynder tidligt at udvikle evnen til identifikation med dyr. De møder naturen ved at betragte naturen gennem sig selv, og den tillægges de samme følelser og tanker som barnet selv er i besiddelse af. Det ser vi, når flere børn leger at de er dyr. I naturpædagogik kan vi igangsætte lege der beskæftiger sig med naturens indhold, og på den måde giver barnet ny viden.

AKTIVITET 8 *Byg et hjulspind og leg*

Denne leg leges bedst hvor der kan findes mange grene i skovbunden.

Først findes et sted, hvor der er plads til at bygge og løbe på. Med en gren tegnes der i skovbunden en cirkel der udgør midten af et hjulspind. Herefter lægges »solstrålerne« ud, og til sidst lægges de mindste grene på tværs i mellemrummene. Børnene kan bedst bygge, hvis de har set og kender hjulspindet. Spindet skal være 3-4 meter i diameter for at I kan lege i det.

Leg: Edderkoppen fanger insekter.

Spindet er bygget, og børnene stiller sig i en rundkreds uden om. De er forskellige insekter som edderkoppen skal fange. Spørg hvilke insekter børnene kender. En voksen sidder og er edderkop i midten. Lav selv regler om hvordan insekterne kan løbe ind i spindet. De fangne insekter sidder i midten af spindet.

PÆDAGOGISKE LÆREPLANER – KROP OG BEVÆGELSE

Krop og bevægelse er ikke kun en fysiologisk, men også en sanselig, adgang til verden. Bevægelse baner veje for at udforske, afprøve, nyde og forstå det fysiske såvel som det kulturelle miljø og naturen.

AKTIVITET 9 *Krible Krable Edderkop*

Find et område hvor der er mange træer, der står tæt ved hinanden, og hvor jordbunden er blød, f.eks. skovbund eller græs. I skal bruge en rulle sejlgarn, som vikles ud og ind mellem træerne, så det i lav højde danner et spindelvæv.

Lad børnene kravle rundt neden under spindelvævet som edderkopper. Legen kan

udvikles, så der sættes byttedyr ind, eller I kan starte omvendt. Lav selv regler.

AKTIVITET 10 *Lav selv edderkopper og spind*

Pynt institutionen og vis forældre og andre besøgende, at I er i gang med et tema om edderkopper. Edderkopperne laver I af vatkugler, piberensere, »øjne« og snore. Spindene laves efter den kendte model med en kastanie i midten hvori der er prikket 6-8 lange tændstikker eller lignende omviklet med forskelligfarvet garn.

JAGTEDDERKOPPER, HJULSPINDERE OG TÆPPESPINDERE

Edderkopperne jager på forskellige måder. Hjulspinderne bygger et hjulformet net og venter på, at flyvende insekter skal blive fanget i det. Korsedderkoppen er en af de almindeligste hjulspindere. Korsedderkoppen sidder midt i nettet, andre hjulspindere gemmer sig i et nærliggende »retræteskjul« og har en »signaltråd«, der vibrerer, når byttet går i nettet.

Der er også andre typer net. Tæppespinderne spinder et vandret net. Insekterne flyver ind i nogle få lodrette fangtråde, hvorefter de falder ned i det egentlige net, som er vandret placeret under fangtrådene. Disse net findes nemt i højt, vissent græs eller på stubmarker.

Ikke alle edderkopper fanger byttet i et net. Jagtedderkopperne benytter sig af deres hurtighed og fanger byttet i en hurtig jagt. Jagtedderkopperne er lette at kende på deres hurtige bevægelser og færden uden for et net.